EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 3. 6. 2021
COM(2021) 290 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o hodnotení nariadenia (EÚ) č. 910/2014 o elektronickej identifikácii a dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu (eIDAS)

{SEC(2021) 229 final} - {SWD(2021) 130 final}

1. ÚVOD

V tejto správe sa uvádzajú výsledky hodnotenia nariadenia (EÚ) č. 910/2014 o elektronickej identifikácii a dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu (ďalej len „nariadenie eIDAS“)[1]. V článku 49 nariadenia sa od Komisie vyžaduje, aby preskúmala uplatňovanie tohto nariadenia, a najmä vyhodnotila, či je vhodné zmeniť jeho rozsah pôsobnosti alebo jeho konkrétne ustanovenia, pričom sa zohľadnia skúsenosti získané počas jeho uplatňovania, ako aj vývoj v oblasti technológií, trhu a práva[2], a v prípade potreby by k tejto správe mali byť priložené legislatívne návrhy.

Sprievodný pracovný dokument útvarov Komisie obsahuje podrobnejšie dôkazy a analýzu na podporu týchto zistení.

1.1. Rámec eIDAS

Prijatím nariadenia eIDAS v roku 2014 vkročila EÚ na dosiaľ neprebádanú pôdu a ako prvá na svete zaviedla cezhraničný rámec pre dôveryhodné digitálne identity a dôveryhodné služby, ktorý sa v súčasnosti uznáva a rešpektuje na celom svete. Cieľom nariadenia eIDAS bolo poskytnúť všetkým občanom EÚ prístup k verejným službám v celej EÚ pomocou prostriedkov elektronickej identifikácie vydaných v ich domovskej krajine. Malo zvýšiť dôveru pri elektronických transakciách na vnútornom trhu tým, že zabezpečí spoločný základ pre bezpečnú a bezproblémovú elektronickú interakciu medzi občanmi, podnikmi a orgánmi verejnej správy, čím sa zvýši účinnosť verejných a súkromných elektronických služieb, elektronického podnikania a elektronického obchodu v EÚ. Nariadením sa zrušila smernica 1999/93/ES o rámci Spoločenstva pre elektronické podpisy, ktorá sa v podstate vzťahovala len na elektronické podpisy.

Ako vyplýva z právneho základu nariadenia, článku 114 ZFEÚ, jeho zámerom bolo odstrániť existujúce prekážky fungovania vnútorného trhu podporou aproximácie právnych predpisov členských štátov, najmä pokiaľ ide o vzájomné uznávanie a cezhraničné akceptovanie elektronickej identifikácie, autentifikácie, podpisov a súvisiacich dôveryhodných služieb v prípade, že je to potrebné na prístup k elektronickým postupom alebo transakciám a ich dokončenie.

Pred nadobudnutím účinnosti nariadenia neexistoval komplexný cezhraničný a medziodvetvový rámec EÚ pre bezpečné, dôveryhodné a ľahko použiteľné elektronické transakcie, ktorý by zahŕňal elektronickú identifikáciu, autentifikáciu a dôveryhodné služby. V návrhu Komisie [COM(2012) 238 final] zo 4. júna 2012, ku ktorému bolo priložené posúdenie vplyvu [SWD(2012) 135 final] sa určili tieto štyri všeobecné ciele:

---

[1] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 910/2014 z 23. júla 2014 o elektronickej identifikácii a dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu a o zrušení smernice 1999/93/ES, *Ú. v. EÚ L 257, 28.8.2014, s. 73*, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0910&from=EN.

[2] „Komisia preskúma uplatňovanie tohto nariadenia a podá o ňom správu Európskemu parlamentu a Rade najneskôr 1. júla 2020. Komisia vyhodnotí najmä, či je vhodné zmeniť rozsah pôsobnosti tohto nariadenia alebo jeho konkrétne ustanovenia vrátane článku 6, článku 7 písm. f) a článkov 34, 43, 44 a 45, pričom sa zohľadnia skúsenosti získané počas uplatňovania tohto nariadenia, ako aj vývoj v oblasti technológií, trhu a práva.“

- zabezpečiť rozvoj digitálneho jednotného trhu,
- podporiť rozvoj kľúčových cezhraničných verejných služieb,
- stimulovať a posilniť hospodársku súťaž na jednotnom trhu,
- zvýšiť jednoduchosť používania (pre občanov a podniky).

Napriek tomu, že nariadenie plní mnohé zo svojich cieľov a stalo sa základným prvkom na uľahčenie fungovania jednotného trhu vo viacerých odvetviach (napr. v oblasti finančných služieb a umožnenia prístupu k údajom a ich opätovného použitia v administratívnych postupoch), má niekoľko nedostatkov: chýbajúca povinnosť oznamovať vnútroštátne schémy elektronickej identifikácie, obmedzené atribúty (prvky osobných údajov), ktoré možno spoľahlivo sprístupniť tretím stranám, zameranie aktu na verejný sektor a chýbajúca jasná motivácia pre súkromné subjekty, aby používali vnútroštátne elektronické identifikátory. Okrem toho ekosystém európskej elektronickej identity zahŕňa rôzne vnútroštátne regulačné prostredia, úrovne digitálnej správy, kultúry a rôzne úrovne dôvery vo verejné inštitúcie.

1.2. Kontext

Poskytovanie digitálnej identity prechádza zásadnými zmenami. Subjekty, ako sú banky, poskytovatelia elektronických komunikačných služieb alebo podniky verejnoprospešných služieb, z ktorých niektoré sú zo zákona povinné zhromažďovať atribúty identity, využívajú svoje postupy na to, aby konali ako poskytovatelia overenej identity. Sprostredkovatelia internetu vrátane veľkých platforiem sociálnych médií a internetových prehliadačov[3] pôsobia *de facto* ako strážcovia digitálnej identity a ponúkajú riešenia BYOI (bring your own identity – prines svoju vlastnú identitu), ktoré umožňujú ich používateľom autentifikovať sa na webových sídlach a v službách tretích strán pomocou svojich používateľských profilov. Túto výhodu môžu využívať na úkor straty kontroly nad zverejňovanými osobnými údajmi, keďže tieto prostriedky elektronickej identifikácie nie sú prepojené s overenou fyzickou identitou, čo sťažuje boj s podvodmi a zmierňovanie kybernetickobezpečnostných hrozieb. Veľká väčšina občanov EÚ by chcela mať k dispozícii bezpečnú digitálnu identitu, ktorú by mohli využívať na prístup k online službám[4]. A napokon, hoci existuje mnoho rôznych názorov na budúcnosť digitálnej identity, je potrebné náležite zohľadniť kľúčovú úlohu národných vlád pri rozvoji akéhokoľvek rozsiahleho ekosystému digitálnej identifikácie.

Používatelia dnes očakávajú bezproblémové prehliadanie internetu, mobilné aplikácie a riešenia s jedným prihlásením, ktoré možno použiť na online služby vo verejnom a súkromnom sektore a ktoré zahŕňajú všetky prípady použitia identifikácie od prihlásenia pomocou pseudonymu na online platforme až po bezpečnú identifikáciu pre elektronické zdravotníctvo alebo elektronické bankovníctvo. Bezpečná online identifikácia a výmena osvedčení k atribútom je čoraz dôležitejšia, keďže množstvo služieb citlivých z hľadiska identity a personalizovaných služieb sa zvyšuje. Schopnosť digitálne sa identifikovať sa stane dôležitým faktorom sociálneho začlenenia a poskytovanie digitálnej identity strategickým výhodou.

Predsedníčka Európskej komisie vo svojom prejave o stave Únie 16. septembra 2020 oznámila ambíciu Komisie poskytnúť všetkým občanom EÚ bezpečnú a dôveryhodnú digitálnu identitu: *„Chceme súbor pravidiel, ktoré stavajú ľudí do centra pozornosti. (...)*

[3] Používatelia Facebooku alebo Google môžu napríklad použiť svoje účty na prihlásenie sa na Booking.com alebo pripojiť sa k službe EU Login: https://developers.facebook.com/docs/facebook-login/overview https://developers.google.com/identity/.

[4] Eurobarometer 503, Postoje k vplyvu digitalizácie na každodenný život, december 2019, pozri: https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2228.

Patrí k tomu kontrola nad našimi osobnými údajmi, ktorú máme v súčasnosti príliš zriedkavo. Vždy, keď nás aplikácia alebo webová stránka požiada o vytvorenie novej digitálnej totožnosti alebo o jednoduché prihlásenie sa cez veľkú platformu, nevieme, čo sa s našimi údajmi v skutočnosti deje. Komisia preto čoskoro navrhne bezpečnú európsku elektronickú totožnosť. Elektronická totožnosť, ktorej budeme dôverovať a ktorú každý občan môže využiť kdekoľvek v Európe pri akejkoľvek činnosti od platenia daní až po prenajatie bicykla. Technológiu, pri ktorej môžeme sami kontrolovať, ktoré údaje sa použijú a ako.“

Európska rada podporila ambície Komisie a v záveroch Rady z 1. – 2. októbra 2020 vyzvala Komisiu, aby do polovice roku 2021 predložila návrh iniciatívy rámca európskej digitálnej identity:

V záveroch Európskej rady sa vyzýva na *„vytvorenie celoúnijného rámca pre bezpečnú verejnú elektronickú identifikáciu (e-ID) vrátane interoperabilných elektronických podpisov s cieľom poskytnúť ľuďom kontrolu nad ich online totožnosťou a údajmi, ako aj umožniť prístup k verejným, súkromným a cezhraničným digitálnym službám“. Rada vyzýva Komisiu, aby do polovice roka 2021 predložila návrh iniciatívy zameranej na európsku digitálnu identifikáciu.“*

Elektronická identifikácia umožňuje občanom a podnikom preukázať svoju identitu pri využívaní online služieb. Dôveryhodné služby, ako sú elektronické podpisy, zvyšujú bezpečnosť, praktickosť a efektívnosť online transakcií. Nariadenie eIDAS je jediným cezhraničným rámcom pre dôveryhodnú elektronickú identifikáciu fyzických a právnických osôb a dôveryhodné služby. Umožňuje cezhraničné uznávanie elektronických identifikátorov určených na identifikáciu vo verejnej správe na účely prístupu k verejným službám pod podmienkou, že elektronická identifikácia bola oznámená podľa nariadenia eIDAS. Nariadením eIDAS sa taktiež vytvára trh EÚ pre cezhranične uznávané dôveryhodné služby, ktoré majú rovnaké právne postavenie ako ich rovnocenné tradičné procesy založené na papierových dokladoch.

2. HLAVNÉ ZISTENIA HODNOTENIA

Hlavné závery hodnotenia možno podľa uvedených hodnotiacich kritérií zhrnúť pod tieto oddiely.

2.1. Účinnosť

Ustanovenia o elektronickej totožnosti viedli k vytvoreniu siete eIDAS, ktorej cieľom je umožniť držiteľom v oznámenej schéme elektronickej identifikácie cezhraničný prístup k online verejným službám. Na úrovni EÚ dosiahol interoperabilitu len obmedzený počet schém elektronickej identifikácie[5].
Nariadením eIDAS sa úspešne zabezpečila právna istota, pokiaľ ide o zodpovednosť, dôkazné bremeno, právny účinok a medzinárodné aspekty dôveryhodných služieb, niektoré problémy však pretrvávajú. Od zavedenia nariadenia eIDAS sa zvýšila dostupnosť a zavádzanie dôveryhodných služieb v EÚ, avšak medzi jednotlivými členskými štátmi a rôznymi dôveryhodnými službami existujú rozdiely.

[5] Od nadobudnutia účinnosti časti nariadenia týkajúcej sa elektronickej identifikácie v septembri 2017 oznámilo 14 členských štátov aspoň jednu schému elektronickej identifikácie a štyri členské štáty oznámili už viacero schém. Doteraz bolo oznámených celkovo 19 schém elektronickej identifikácie: https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/Country+overview.

Napriek niekoľkým úspechom nariadenie nenaplnilo svoj potenciál z hľadiska účinnosti. Bolo oznámené len obmedzené množstvo elektronických identifikátorov, čo obmedzuje pokrytie občanov EÚ oznámenou schémou elektronickej identifikácie (59 % obyvateľstva). Akceptovanie oznámených elektronických identifikátorov je obmedzené, keďže nie všetky uzly eIDAS sú v prevádzke, len obmedzený počet verejných služieb ponúka oznámenie eIDAS alebo je napojený na infraštruktúru a technické chyby bránia používateľom v účinnej autentifikácii.

Pokiaľ ide o dôveryhodné služby, cieľ nariadenia zachovať technologickú neutralitu viedol k rôznorodému výkladu požiadaviek medzi jednotlivými členskými štátmi aj z toho dôvodu, že neboli prijaté dodatočné vykonávacie akty. Nemožno dospieť k záveru, že na úrovni EÚ sa v plnej miere dosiahli rovnaké podmienky. Nariadením eIDAS sa však stanovil silný rámec, ktorý možno doplniť o potrebné normy a požiadavky na zmiernenie súčasnej fragmentácie trhu a rozdielov vo výklade zo strany orgánov dohľadu a orgánov posudzovania zhody a na posilnenie spolupráce medzi orgánmi dohľadu.

2.2. Účinnosť

Zo základného posúdenia vyplýva, že vyčísliteľné náklady boli doteraz vyššie ako prínosy. V oblasti elektronickej identifikácie je to dôsledok nízkej miery zavádzania, pre ktorú sa prínosy neprejavili.

Kľúčovými skupinami zainteresovaných strán, ktorým časť nariadenia eIDAS týkajúca sa elektronickej identifikácie priniesla náklady a prínosy, sú vnútroštátne orgány, prevádzkovatelia uzlov eIDAS, poskytovatelia elektronickej identifikácie a poskytovatelia služieb. Pokiaľ ide o dôveryhodné služby, kľúčovými skupinami zainteresovaných strán, ktoré zaznamenali najväčšie náklady a prínosy, sú akreditačné orgány, orgány posudzovania zhody a orgány dohľadu, ako aj kvalifikovaní a nekvalifikovaní poskytovatelia dôveryhodných služieb.

V prípade jednotlivých zainteresovaných strán tvoria značnú časť očakávané prínosy (diskontované ako budúce prínosy), a preto sú ťažko vyčísliteľné. Opakujúce sa náklady na správu v oblasti dôveryhodných služieb sú obmedzené a súvisia najmä so zabezpečením súladu. Pre jednotlivé zainteresované strany je značná časť prínosov v tejto fáze len hypotetická (diskontovaná ako budúce prínosy) a ťažko vyčísliteľná. Poskytovatelia dôveryhodných služieb evidujú výhody vo forme príjmov vyplývajúcich z poskytovania dôveryhodných služieb v iných krajinách EÚ a z rozšírenia trhovej základne.

2.3. Relevantnosť

Ekosystém elektronickej identifikácie sa od zavedenia nariadenia eIDAS zásadne zmenil a narastá vplyv súkromných poskytovateľov identity. Vzhľadom na nárast digitálnych transakcií by všetci občania EÚ mali mať prístup k bezpečnej a interoperabilnej digitálnej identite, čo v súčasnosti neplatí. Ciele právneho rámca eIDAS sú naďalej dôležité na riešenie pôvodne identifikovaných problémov, najmä potreby znížiť fragmentáciu trhu zabezpečením cezhraničnej a medziodvetvovej interoperability dôveryhodných služieb prostredníctvom prijatia spoločných noriem. Súčasný rozsah pôsobnosti nariadenia eIDAS a jeho zameranie na schémy elektronickej identifikácie oznamované členskými štátmi EÚ a na umožnenie prístupu k online verejným službám sa zdajú byť príliš obmedzené.

Niektoré kľúčové prekážky, ktoré bránia zavádzaniu zo strany používateľov a poskytovateľov služieb zo súkromného sektora, spôsobili, že regulačný rámec plne nedosiahol svoj plný potenciál. Napriek tomu, že sa do mnohých odvetvových právnych predpisov EÚ zaviedli odkazy na riešenia eIDAS, v nariadení eIDAS sa doposiaľ nezohľadnili potreby konkrétnych sektorov (napr. vzdelávanie, bankovníctvo, cestovanie, letectvo). Jedným z obmedzujúcich faktorov súčasného rámca v súvislosti s týmito sektorovými potrebami je nedostatok špecifických atribútov pre rôzne oblasti.

Hlavným zdrojom napätia je schopnosť eIDAS zostať v súlade s najnovším technologickým vývojom v oblasti dôveryhodných služieb. Rozšírením zoznamu dôveryhodných služieb, najmä zavedením dôveryhodnej služby pre elektronickú archiváciu, dôveryhodnej služby na podporu prenosných osvedčení na overovanie totožnosti a dôveryhodnej služby pre elektronické účtovné knihy, by sa vyriešilo množstvo prípadov použitia a občanom a podnikom by sa poskytla možnosť digitálne preukázať svoju totožnosť alebo preukázať svoje atribúty/charakteristiky bez toho, aby potrebovali fyzické dokumenty.

2.4. Koherentnosť

Z hodnotenia vyplýva, že časť nariadenia týkajúca sa elektronickej identifikácie sa opiera o všeobecne súdržný systém vzájomného uznávania elektronických identifikátorov založeného na oznamovaní a partnerskom preskúmaní. Rámec dôveryhodných služieb upravuje súdržný systém dohľadu nad dôveryhodnými službami. Zistili sa však určité problémy, ktoré narušujú vnútornú súdržnosť nariadenia.

V prípade elektronických identifikátorov bolo cieľom systému oznamovania a partnerského preskúmania stanoveného v rámci nariadenia eIDAS zaistiť spoločné chápanie stupňa istoty, ktorý schéma elektronickej identifikácie poskytuje, ale z posúdenia praktického vykonávania vyplýva, že to vždy tak nie je. Hoci podporuje flexibilitu a technologickú neutralitu, stále chýba spoločné chápanie toho, čo predstavuje významný a vysoký stupeň istoty. Zameranie na verejné služby je v protiklade s možnosťou používateľa obmedziť prenášané údaje potrebné na autentifikáciu na účely konkrétnej služby na minimum, keďže minimálny súbor údajov sa prenáša vždy, aby bolo možné určitú osobu identifikovať. Vykonávanie súčasného systému eIDAS neumožňuje používateľovi uľahčiť presadzovanie zásad všeobecného nariadenia o ochrane údajov týkajúcich sa minimalizácie údajov a štandardného nastavenia ochrany súkromia prostredníctvom kontrolou toho, ktoré údaje sa majú vymieňať a s kým.

Pravidlá posudzovania poskytovateľov dôveryhodných služieb na základe funkčných požiadaviek nariadenia na získanie kvalifikovaného štatútu vykazujú určité nedostatky, keďže úloha orgánov posudzovania zhody, pokiaľ ide o ich povinnosti, zodpovednosť alebo úroveň právomoci, nie je upravená dostatočne podrobne. Niektoré ustanovenia ponechávajú na členských štátoch, aby uznali určité metódy identifikácie (napr. biometrické overovanie) na vnútroštátnej úrovni, čo narúša rovnaké regulačné podmienky a spôsobuje neistotu.

2.5. Pridaná hodnota EÚ

Nariadenie eIDAS motivovalo členské štáty, aby zaviedli vnútroštátne riešenia elektronickej identifikácie, no pridaná hodnota rámca elektronickej identifikácie je výrazne obmedzená z dôvodu nízkej miery jeho rozsahu, zavádzania a používania. Pokiaľ ide o dôveryhodné služby, nariadením sa poskytol spoločný právny rámec na ich využívanie, ktorým sa znížila fragmentácia trhu a posilnilo ich zavádzanie. S pomocou dôveryhodných služieb sú orgány

verejnej správy schopné modernizovať a digitalizovať služby a vydávať dôkazy v digitálnej podobe, čím sa znižuje administratívna záťaž.

Pokiaľ ide o elektronickú identifikáciu, pôvodne identifikované potreby na prijatie nariadenia sú naďalej dôležité a zrušenie nariadenia by viedlo k fragmentácii a malo by negatívne dôsledky na iné legislatívne oblasti, ktoré závisia od eIDAS. Niektoré úpravy regulačného rámca by mohli zvýšiť jeho pridanú hodnotu EÚ (napríklad uľahčiť súkromnému sektoru využívanie dôveryhodných elektronických identifikátorov určených na identifikáciu vo verejnej správe a vymedziť rámec na výmenu špecifických atribútov a osvedčení poskytovaných verejným a súkromným sektorom). Pokiaľ ide o dôveryhodné služby, niektoré prekážky vyplývajúce z vnútroštátneho výkladu a/alebo protichodného vnútroštátneho práva pretrvávajú a obmedzujú zavádzanie dôveryhodných služieb.

3. REVÍZIA RÁMCA EIDAS

Nariadenie eIDAS má zásadný význam na uľahčenie jednotného trhu vo viacerých sektoroch (napr. v bankovom sektore poskytuje niektoré požadované údaje o totožnosti na uľahčenie dodržiavania pravidiel boja proti praniu špinavých peňazí[6], smernica o platobných službách (PSD2)[7] vychádza z dôveryhodných služieb eIDAS, ako sú elektronické pečate a kvalifikované certifikáty pre autentifikáciu webových sídiel (QWAC) slúžiace na identifikáciu pravosti webových sídiel zo strany poskytovateľov platobných služieb pôsobiacich ako tretia strana, elektronické identifikátory založené na nariadení eIDAS sú podmienkou na cezhraničnú výmenu administratívnych osvedčení, a nariadenie je tiež základom pre úspešné vykonávanie a fungovanie zásady „jedenkrát a dosť“ od roku 2023[8]). Rámec dôveryhodných služieb je medzinárodne uznávaný a tvorí základ pre návrh predpisu[9], od ktorého sa očakáva, že sa v roku 2021 stane vzorovým právnym predpisom OSN o dôveryhodných službách v oblasti elektronického obchodu, ako aj pre prebiehajúce rokovania o elektronickom obchode v rámci WTO[10].

Od prijatia nariadenia eIDAS v roku 2014 sa však veľa zmenilo. Rámec je založený na vnútroštátnych systémoch elektronickej identifikácie riadiacich sa rôznymi normami a zameriava sa na relatívne malý segment potrieb občanov a podnikov v oblasti elektronickej identifikácie: bezpečný cezhraničný prístup k verejným službám. Služby, na ktoré sa zameriava, sa týkajú najmä 3 % obyvateľstva EÚ[11] s bydliskom v inom členskom štáte, než v ktorom sa narodili.

Odvtedy sa dramaticky zvýšila digitalizácia všetkých funkcií spoločnosti. V neposlednom rade mala na rýchlosť digitalizácie veľmi silný vplyv pandémia COVID-19. V dôsledku toho sú verejné aj súkromné služby stále častejšie poskytované v digitálnej podobe. Občania a

---

6 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES.

7 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2366 z 25. novembra 2015 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia smernice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EÚ a nariadenie (EÚ) č. 1093/2010 a ktorou sa zrušuje smernica 2007/64/ES.

8 Zásada „jedenkrát a dosť“ umožní orgánom verejnej správy od roku 2023 transparentným a bezpečným spôsobom opätovne používať a zdieľať údaje a dokumenty, ktoré už občania poskytli. (Článok 14 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1724 z 2. októbra 2018 o zriadení jednotnej digitálnej brány na poskytovanie prístupu k informáciám, postupom a asistenčným službám a službám riešenia problémov. Ú. v. EÚ L 295, 21.11.2018, s. 1).

9 https://undocs.org/en/A/CN.9/WG.IV/WP.167.

10 Pozri napr. dokumenty zo zasadnutia pracovnej skupiny UNCITRAL IV/Elektronický obchod, zasadnutie 6. – 9. apríla 2021: https://uncitral.un.org/en/working_groups/4/electronic_commerce.

11 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/EU_citizens_living_in_another_Member_State_-_statistical_overview.

podniky očakávajú, že bude zabezpečená vysoká miera bezpečnosti a pohodlia každej online činnosti, ako napr. podávanie daňových priznaní, podávanie prihlášky na zahraničnú univerzitu, založenie bankového účtu alebo žiadosť o úver na diaľku, prenájom vozidla, založenie podniku v inom členskom štáte, autentifikácia platieb cez internet, predkladanie ponúk na online výzvu na predkladanie ponúk a ďalšie.

V dôsledku toho výrazne vzrástol dopyt po prostriedkoch na elektronickú identifikáciu a autentifikáciu, ako aj na bezpečnú digitálnu výmenu informácií týkajúcich sa identity, atribútov alebo kvalifikácií s vysokou úrovňou ochrany údajov[12]. To vyvolalo zmenu paradigmy smerom k pokročilým a pohodlným riešeniam, ktoré sú schopné integrovať rôzne overiteľné údaje a certifikáty používateľa. V súčasnosti túto požiadavku nie je možné uspokojiť prostriedkami elektronickej identifikácie a dôveryhodnými službami regulovanými nariadením eIDAS vzhľadom na jeho súčasné obmedzenia. Pokiaľ ide o prostriedky identifikácie alebo autentifikácie vyvinuté súkromným sektorom mimo rámca eIDAS, tento problém rieši len čiastočne. Hoci ponúkajú používateľsky ústretové autentifikačné služby tretích strán (napr. používanie účtu Facebook alebo Google na prihlásenie sa k rôznym službám), často sú využívané na prístup k neregulovaným súkromným online službám, ktoré si nevyžadujú vysokú úroveň bezpečnosti. Nemôžu ponúknuť rovnakú úroveň právnej istoty, ochrany údajov a súkromia, najmä preto, že sú samostatné a nemôžu ponúknuť prepojenie na dôveryhodnú a bezpečnú elektronickú identifikáciu určenú na identifikáciu vo verejnej správe.

Vo februári 2020 sa Komisia vo svojej stratégii týkajúcej sa formovania digitálnej budúcnosti Európy[13] zaviazala zrevidovať nariadenie eIDAS s cieľom zlepšiť jeho účinnosť, rozšíriť jeho uplatňovanie na súkromný sektor a podporovať dôveryhodné digitálne identity pre všetkých občanov a podniky EÚ. Naliehavosť tejto revízie sa ukázala po vypuknutí pandémie COVID-19. Narušenia verejných a súkromných offline služieb a náhla potreba online prístupu k všetkým druhom verejných a súkromných služieb a ich online využívania odhalili obmedzenia nariadenia eIDAS, ktoré občanom, podnikom a vládam ani šesť rokov od jeho prijatia neprináša očakávané prínosy. Revidované a posilnené nariadenie eIDAS by bolo schopné reagovať na nové požiadavky trhu a spoločnosti tým, že by riešilo potreby dôveryhodných riešení prepojených s elektronickými identifikátormi určenými na identifikáciu vo verejnej správe, ale aj atribútov a osvedčení poskytovaných verejným a súkromným sektorom, pričom všetky by v plnom rozsahu spravoval používateľ a pokiaľ ide o prístup k verejným aj súkromným službám, boli by uznávané v celej EÚ. Tým by sa podporil veľký počet existujúcich alebo navrhovaných regulačných rámcov posilňujúcich jednotný trh EÚ.

4. ZÁVERY

Celkovo sa dá povedať, že nariadenie eIDAS prispelo k ďalšiemu rozvoju jednotného trhu. Poskytlo základy pre rozvoj trhu s identitou a dôveryhodnými službami v EÚ, čím podporilo stále rastúcu potrebu bezpečných digitálnych transakcií. Z hľadiska zameraného na budúcnosť, ktoré sa vyvinulo, pokiaľ ide o ciele a očakávania používateľov, je však potrebné zlepšiť účinnosť, efektívnosť, súdržnosť a relevantnosť nariadenia eIDAS, aby mohlo plniť nové politické ciele, očakávania používateľov a uspokojiť dopyt na trhu, a to aj pri zohľadnení najnovšieho vývoja v oblasti digitalizácie.

---

[12] Napríklad v Taliansku bol počet používateľov SPID (spustený v roku 2016) na konci roka 2019 približne 5 miliónov. V súčasnosti je aktívnych viac ako 18 miliónov používateľov (pozri https://avanzamentodigitale.italia.it/it/progetto/spid) a každý mesiac ich počet sústavne narastá približne o 1 milión. Počet použití SPID sa zvýšil asi z 55 miliónov za celý rok 2019 približne na 32,4 milióna len za február 2021.

[13] Európska komisia. (2020). Stratégia týkajúca sa formovania digitálnej budúcnosti Európy.

Na trhu vzniká nové prostredie, v ktorom sa pozornosť presunula od poskytovania a používania nemenných digitálnych identít k poskytovaniu špecifických atribútov súvisiacich s týmito identitami a spoliehaniu sa na ne. Zvýšil sa dopyt po riešeniach elektronickej totožnosti, ktoré to dokážu zaistiť, čím sa zabezpečí zvýšenie efektívnosti a vysoká úroveň dôvery v služby v rámci EÚ, a to v súkromnom aj verejnom sektore, ktoré si vyžadujú identifikáciu a autentifikáciu používateľov s vysokou mierou záruky.

Súčasné nariadenie eIDAS nedokáže riešiť tieto nové požiadavky trhu vzhľadom na to, že je zo svojej podstaty obmedzené na verejný sektor, že je pre súkromných poskytovateľov online služieb zložité pripojiť sa do systému, ktorý nie je vo všetkých členských štátoch dostatočne dostupný ani flexibilný, aby mohol byť využitý v rôznych prípadoch.